

Trei conferințe pentru muncitorii din Val de Saint-Imier (fragment)

Mihail Bakunin

28 decembrie 2020

Această Revoluție [Revoluția Franceză din 1789] nu a fost, vai, decât o revoluție politică! A răsturnat cu îndrăzneală toate opreliștile, toate tiraniile politice, dar a lăsat neatins, ba chiar le-a proclamat ca sacre și inviolabile, bazele economice ale societății, care sunt veșnicul izvor, fundamentul principal al tuturor nedreptăților politice și sociale, al tuturor absurdităților religioase, trecute și prezente.

A proclamat libertatea fiecăruia și a tuturor sau, mai bine zis, a proclamat dreptul fiecăruia și al tuturor de-a fi liberi. În realitate însă n-a dat decât proprietarilor, capitaliștilor și bogaților mijloacele de a realiza această libertate și de-a se bucura de ea.

„**Sărăcia este robie!**” – iată vorbele cumplite pe care, cu vocea sa plăcută, izvorâtă din experiență și din inimă, ni le-a repetat de mai multe ori prietenul nostru Clément[1] în cele câteva zile de când am bucuria de a mă afla printre voi, dragi tovarăși și amici.

Da, sărăcia înseamnă robie, înseamnă nevoia de a-ți vinde munca, iar împreună cu munca, propria persoană capitalistului care-ți oferă mijloacele de a nu muri de foame. Trebuie, într-adevăr, să ai spiritul înclinat spre minciună al domnilor burghezi pentru a îndrăzni să vorbești despre libertatea politică a claselor muncitoare! Frumoasă libertate aceea care-i subjugă pe muncitori capriciilor capitalului și-i înlănțuiește prin foame de voința capitalistului! Dragi prieteni, cu siguranță că nu e nevoie să vă arăt tocmai vouă, care cunoașteți printr-o lungă și dură experiență suferințele muncii, că atâta vreme cât capitalul va fi de-o parte, iar munca de cealaltă, munca va fi sclava capitalului, iar muncitorii vor fi supușii domnilor burghezi, care-și râd de voi dându-vă toate drepturile politice, toate aparențele libertății, în timp realitatea o țin numai pentru ei.

Dreptul de a fi liber, fără mijloacele de a o face, nu e decât o fantomă. Iar noi iubim prea mult libertatea, nu-i așa, pentru a ne mulțumi cu stafia ei. Vrem să-i simțim realitatea!

Ce anume constituie însă fondul real și condiția pozitivă a libertății? *Este dezvoltarea integrală și deplină împlinire a tuturor facultăților trupesti, intelectuale și morale ale fiecăruia. Înseamnă, așadar, toate mijloacele materiale necesare existenței umane; înseamnă, mai apoi, educația și instruirea.* Un om care moare de inaniție, care e strivit de mizerie, care suferă în fiecare zi de frig și foame și care, văzându-i pe toți cei pe care-i iubește că suferă, fără a le putea veni în ajutor, nu e un om liber, e un rob. Un om condamnat să rămână toată viața, în lipsa educației, o ființă grosolană, un om privat de instruire, un ignorant, este inevitabil un rob. Iar dacă exercită cumva drepturi politice, puteți să fiți siguri că, într-un fel sau altul, le va exercita de fiecare dată împotriva propriilor interese, în folosul exploatorilor și stăpânilor săi.

Condiția negativă a libertății e următoarea: niciun om nu-i datorează altuia supunere. El nu e liber decât cu condiția ca toate actele să-i fie determinate de propria sa voință și de convingerile sale, nu de voința celorlalți. Însă un om pe care foamea îl obligă să-și vândă munca și persoana la cel mai mic preț capitalistului care binevoiește să-l exploateze; un om pe care propria grosolanie și ignoranță îl lasă la cheremul învățaților săi exploatare, va fi inevitabil și întotdeauna un rob.

Mihail Bakunin, 1871

Biblioteca Anarhistă

Mihail Bakunin
Trei conferințe pentru muncitorii din Val de Saint-Imier (fragment)
28 decembrie 2020

pagini-libere.ro

ro.theanarchistlibrary.org